

Omvæltning af danske årsregnskaber?

Af Peder Fredslund Møller og Tage Rasmussen*)

1. Den hidtidige udvikling i dansk regnskabspraksis

Indtil de allerseneste år har udviklingen i dansk regnskabspraksis, hvilket her vil sige offentliggjorte årsregnskaber, været ganske stille og rolig, uden større og pludselige omvæltninger.

Selv da den nugældende aktieselskabslov fra 1973 blev gennemført, bevirkede det ikke nogen større ændring af praksis; dog må problematikken omkring aflæggelsen af koncernregnskaber nok undtages, da der i 1973 dårligt nok eksisterede en praksis m.h.t. aflæggelsen af sådanne regnskaber.

---

*) Lektorer ved Handelshøjskolen i Århus og kursusledere ved FDC's kursus om EF's 4. selskabsdirektiv.

Når der i Danmark ikke har eksisteret et større pres på virksomhederne for at forbedre informationsværdien i årsregnskaberne, er hovedårsagen sandsynligvis den, at det danske aktiemarked er så forsvindende lille i forhold til det kapitalbehov, som eksisterer i virksomhederne. En situation som er væsentlig forskellig fra den, som findes i de lande, hvor vor regnskabspraksis hovedsagelig er blevet påvirket fra: England og U.S.A.

Når det i dag alligevel kan være relevant at udbyde et kursus med den noget prangende titel: »Omvæltning af danske årsregnskaber«, er forklaringen den, at der netop i de allerseneste og i de førstkommende år er sket og vil ske en udvikling med danske regnskaber, som på flere væsentlige områder bryder med hidtidig dansk praksis.

Der er to forhold, som er hovedårsagerne til denne omvæltning:

- 1) Udarbejdelsen af internationale regnskabsstandarder.
- 2) Ændring af regnskabslovgivningen som følge af en harmonisering af selskabslovgivningen indenfor EF.

2. Internationale regnskabsstandarder

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer har med virkning fra april 1978 indmeldt sig i en international organisation – International Accounting Standards Committee (I.A.S.C.).

Denne organisation, hvis medlemmer er foreninger af statsautoriserede revisorer i ca. 50 vestlige lande, har til formål at udarbejde standarder, som bør følges ved fremlæggelsen af reviderede regnskaber.

Det forhold, at en international organisation udarbejder nogle standarder, som bør følges af de enkelte medlemsorganisationer og deres medlemmer ved revision af årsregnskaber, har selvfølgelig ikke nogen umiddelbar retsvirkning, men der er næppe tvivl om, at standarderne på længere sigt vil påvirke regnskabspraksis.

I.A.S.C. har indtil nu udsendt følgende standarder (I.A.S. standarder):

- 0) Forord til redegørelser vedrørende internationale regnskabsstandarder.
- 1) Oplysning om anvendt regnskabspraksis.
- 2) Værdiansættelse og præsentation af varebeholdninger baseret på det historiske kostprissystem.
- 3) Koncernregnskaber.
- 4) Regnskabsmæssige afskrivninger.
- 5) Oplysninger der bør fremgå af regnskabet.
- 6) Regnskabsmæssig behandling af varierende priser.
- 7) Finansieringsanalyse.
- 8) Ekstraordinære poster, poster vedrørende tidligere regnskabsår, samt ændringer i anvendt regnskabspraksis.
- 9) Den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter.
- 10) Eventualposter og begivenheder indtruffet efter statusdagen.
- 11) Accounting for Construction Contracts.
- 12) Accounting for Taxes on Income.
- 13) Presentation of current assets and current liabilities.

samt følgende høringsudkast:

- 1) Accounting for Foreign Transactions and Translations.
- 2) Reporting Financial Information by Segment.
- 3) Accounting for Retirement Benefits in the Financial Statements of Employers.

Som et eksempel på en væsentlig ændring i regnskabspraksis som disse standarder på længere sigt vil medføre, kan nævnes standard nr. 3 om koncernregnskaber. Denne standard giver en detaljeret beskrivelse af en række væsentlige problemer omkring aflæggelsen af koncernregnskaber bl.a.:

- afgrænsning af koncernforhold
- tilknyttede virksomheder (associerede virksomheder)
- fremgangsmåde ved konsolidering
- eliminering af interne aktiebesiddelser
- equity-metoden (indre værdis metode).

Som et andet eksempel på en væsentlig ændring i regnskabspraksis kan nævnes standard nr. 4 om regnskabsmæssige afskrivninger. Denne standard foreskriver at »et afskriveligt aktiv bør fordeles systematisk til hver regnskabsperiode i aktivets økonomiske levetid«. Denne fremgangsmåde, som i øvrigt er detaljeret beskrevet i standarden, betyder et brud med den hidtil normalt anvendte skattemæssige saldometode. I øvrigt skal der iflg. standarden gives detaljerede oplysninger om, hvordan afskrivningerne er beregnede.

3. Ændring af regnskabslovgivningen

Ved Danmarks indtræden i EF forpligtede vi os iflg. Romtraktatens artikel 54, stk. 3 litra g til at foretage en harmonisering af selskabslovgivningen inden for fælledsmarkedet.

Beslutninger som træffes af EF kan have forskellige udformninger:

- forordninger
- direktiver
- beslutninger
- henstillinger og udtalelser

med hver sin form for retsvirkning.

Indenfor det her behandlede område omkring selskabslovgivningen, er der hidtil fremkommet 8 direktiver eller direktivforslag.

Et direktiv er et sæt af regler, som er bindende for de medlemsstater, som de rettes til med hensyn til de tilsigtede mål. Selve formen og midlerne for et direktivs gennemførelse overlades det til medlemsstaterne selv at bestemme.

De mål, som er angivet i direktiverne, kan imidlertid være så detaljeret udformede, at frihedsgraden for det enkelte EF-medlemsland til en individuel udformning af det enkelte lands lovgivning er meget lille, og dette er tilfældet for nogle af disse direktiver.

Under alle omstændigheder skal der, når et EF-direktiv er vedtaget, indenfor en bestemt tidsfrist udformes en konkret lovgivning i de enkelte medlemslande.

4. De vedtagne direktiver

Der er indtil nu i EF vedtaget 5 selskabsdirektiver, og der foreligger yderligere tre forslag til direktiver fra EF-kommissionen.

Blandt de vedtagne direktiver er det 4. direktiv, der omhandler årsregnskabsaflæggelse, det direktiv, der er mest betydningsfuldt, men lad os først kort beskrive de øvrige vedtagne direktiver.

Det 1. direktiv var vedtaget inden Danmarks indtræden i EF. Det indeholder krav om offentliggørelse af stiftelsesoverenskomst m.v. og årsregnskab, men indeholder ingen betydningsfulde indholdsmæssige krav til det offentliggjorte. Direktivets krav er tilgodeset ved aktieselskabsloven af 1973.

Det 2. direktiv blev vedtaget i 1976. Det stiller primært krav omkring stiftelse af aktieselskaber og ændringer i disses kapital. Mange af kravene adskiller sig ikke fra de nuværende danske krav, men på nogle punkter er der undtagelser. Det gælder bl.a. aktieselskabskapitalens størrelse, der skal være på mindst 25.000 ERE (europæiske regningsenheder), hvilket, efter omregningskurser på tidspunktet for direktivets vedtagelse, svarer til ca. 170.000 kr.

Endvidere opstilles mere vidtgående krav end i aktieselskabsloven vedrørende kapitalindskud i realgoder, idet der kræves vurdering af uafhængige sagkyndige. Også kravene til aktieselskabernes erhvervelse af egne aktier er mere vidtgående end de nuværende regler, idet der kræves en forudgående generalforsamlingsbemyndigelse hertil.

Det 2. direktiv skulle have været indarbejdet i dansk lovgivning senest i 1978. Der blev også fremsat lovforslag i 1978 indeholdende de nødvendige ændringer i aktieselskabsloven og også indeholdende ændringer i loven, der ikke var affødt af kravene i direktivet. Netop en af disse ekstra ændringer i loven – medarbejderrepræsentation i koncernbestyrelser – skabte uenighed i Folketinget, og lovens vedtagelse blev derefter udskudt, til 4. direktiv skulle udarbejdes.

Det 3. direktiv blev udfærdiget i 1978. Det indeholder regler vedrørende fusioner og fusionslignende arrangementer. Bestemmelserne svarer i store træk til de nuværende danske regler. Den væsentligste skærpelse er nok, at der skal udarbejdes en fusionsplan, der skal vurderes af uafhængige sagkyndige.

Direktivet skal senest være indarbejdet i dansk lovgivning i 1981.

Det 4. direktiv beskrives selvstændigt nedenfor, og 5. direktivforslag er endnu ikke vedtaget, hvorfor det beskrives afslutningsvist sammen med øvrige ikke vedtagne forslag.

Det 6. direktiv er vedtaget her i 1980. Det indeholder de mindste krav til oplysninger, som aktieselskaber *skal* give, når deres aktier (eller obligationer) skal optages på børsen til officiel notering. De væsentligste krav vedrører beskrivelser af selskabets aktivitet, herunder omsættningens fordeling, foretagne investeringer og andele i andre selskaber. Direktivet skal indarbejdes i Danmark senest i slutningen af 1982.

5. Det 4. direktiv

Dette direktiv omhandler årsregnskabsaflæggelse for selskaber, og ikke kun for aktieselskaber men også anpartsselskaber (og kommanditaktieselskaber), idet kravene er ens for disse selskabsformer. Der er dog mulighed for at give lempelser for mindre og mellemstore virksomheder.

Da direktivets krav til årsregnskabet er meget forskellige fra dansk lov og regnskabspraksis, kan disse forskelle ikke gennemgås udtømmende her.

Den mest slående forskel er nok skemapligten. Årsregnskabet skal opstilles på én af de måder, der er angivet i direktivet, og de virker alle ret fremmedartede. Balancen indeholder mange poster, og skal iøvrigt opstilles i »omvendt orden« d.v.s. i faldende likviditetsorden med anlægsaktiverne øverst og de likvide midler nederst. Resultatopgørelsen bliver også anderledes, idet der skal vælges mellem en ren funktionsopdeling og en ren artopdeling af omkostningerne, og efter dansk praksis vælges typisk nu en mellemform. Iøvrigt er detaljeringsgraden med hensyn til posten vedrørende underselskaber meget stor, medens den nok kan forekomme lav vedrørende selskabets egen aktivitet.

Vurderingerne i regnskabet skal være anskaffelsespriser, i det mindste skal forskellene mellem vurdering og anskaffelsespris belyses. Dette gælder også for anlægsaktiver, hvor der afskrives, idet det kræves, at der for hver post angives, hvad den oprindelige anskaffelsespris er, og

hvilke afskrivninger og omvurderinger, der er foretaget. Det kræves iøvrigt, at der foretages systematisk afskrivning. Disse krav i forening vil betyde, at den udbredte skattemæssige saldoafskrivning må opgives i årsregnskabet.

Der er i direktivet åbnet mulighed for, at virksomheder kan afvige lidt fra de angivne opstillinger, f.eks. ved at slå poster sammen efter bestemte regler, og der er også åbnet mulighed for, at landene kan tillade vurderinger, der ikke tager udgangspunkt i anskaffelsespriser. I disse tilfælde skal der så være noter, der indeholder de oplysninger og vurderinger, som hovedreglerne tilsiger.

Dette betyder, at kravene til noter bliver ret omfattende, også fordi der er yderligere specifikke krav til noter. Disse specifikke krav adskiller sig mest fra aktieselskabslovens krav ved at være en smule mere vidtgående og indeholde lidt færre muligheder for at undgå at give oplysningerne. Der er dog også helt nye bestemmelser, f.eks. skal omsættens fordeling vises.

Direktivet skulle være indarbejdet i dansk lov senest juli 1980. Det bliver det ikke, men der bliver formentligt fremsat lovforslag i Folketingets efterårssamling, og selv om vedtagelsen skulle trække ud, kan loven alligevel træde i kraft først i 1982, hvilket er direktivets frist for ikrafttræden.

6. Direktivforslagene

Det 5. direktivforslag omhandler ledelsesstruktur i selskaber. Foruden generalforsamling skal der være både en bestyrelse og en direktion. I store selskaber skal medarbejderne have betydelig vægt ved valget af bestyrelse. I foråret 1980 blev der fremsat et dansk lovforslag, der er på linje med tankerne i dette direktivforslag.

Bestemmelser for koncernregnskabsaflæggelse findes i forslag til 7. direktiv. Efter forslaget skal der aflægges koncernregnskaber i mange tilfælde, hvor der ikke skal aflægges regnskaber efter de gældende regler. Koncernregnskabet skal stort set opstilles efter bestemmelserne i 4. di-

rektiv med hensyn til balance, resultatopgørelse og noter, og de afvigelser, der er herfra, skyldes hensynet til specifikke koncernregnskabsposter.

Forslaget til 8. direktiv angiver betingelser for at blive autoriseret revisor. Disse bestemmelser svarer stort set til de nugældende danske bestemmelser.

7. Afslutning

Det ses, at dansk aflæggelse af årsregnskaber i den nærmeste fremtid vil blive ændret betydeligt, specielt på grund af EF-direktiverne.

Disse tvinger nemlig til en omfattende ændring af den danske regnskabslovgivning. Da der desværre ikke er dansk tradition for åbenhed omkring lovinitiativer på dette område, er det et åbent spørgsmål, hvorledes loven vil blive på områder, hvor direktiverne giver visse valgmuligheder.

På afgørende punkter er direktiverne dog så detaljerede og ufravigelige, at konsekvenserne for dansk lovgivning direkte kan afledes. Og nogle af disse vil nødvendigvis gøre, at nogle virksomheder må udbygge deres registreringer.